

Os hábitats de Interese Comunitario en Galicia.

Fichas descriptivas

Os hábitats de Interese Comunitario en Galicia. Fichas descriptivas

**Pablo Ramil Rego
Manuel Antonio Rodríguez Guitián
Javier Ferreiro da Costa
Marco Rubinos Román
Luis Gómez-Orellana Rodríguez
Belén de Nóvoa Fernández
Boris Alejandro Hinojo Sánchez
Susana Martínez Sánchez
Carmen Cillero Castro
Ramón Alberto Díaz Varela
Patricia María Rodríguez González
Castor Muñoz Sobrino**

**GI-1934 TTB
Universidade de Santiago de Compostela**

Monografías do IBADER - Lugo 2008

Os hábitats de Interese Comunitario en Galicia. Fichas descriptivas

Primeira edición: 2008

Autores: Pablo Ramil Rego; Manuel Antonio Rodríguez Guitián; Javier Ferreiro da Costa; Marco Rubinos Román; Luis Gómez-Orellana Rodríguez; Belén de Nóbrega Fernández; Boris Alejandro Hinojo Sánchez; Susana Martínez Sánchez; Carmen Cillero Castro; Ramón Alberto Díaz Varela; Patricia María Rodríguez González; Castor Muñoz Sobrino

A efectos bibliográficos a obra debe citarse:

Ramil Rego, P.; Rodríguez Guitián, M.A.; Ferreiro da Costa, J.; Rubinos Román, M.; Gómez-Orellana, L.; de Nóbrega Fernández, B.; Hinojo Sánchez, B.A.; Martínez Sánchez, S.; Cillero Castro, C.; Díaz Varela, R.A.; Rodríguez González, P.M. & Muñoz Sobrino, C. (2008). Os Hábitats de Interese Comunitario en Galicia. Fichas descriptivas. Monografías do Ibader. Universidade de Santiago de Compostela. Lugo

Deseño e Maquetación: GI-1934 TTB - IBADER

Fotografía: Arquivo fotográfico GI-1934 TTB - IBADER

Ilustracións: GI-1934 TTB - IBADER

ISSN edición]a dfYgU: 1888-5810

ISSN edición dil ital: 1988-8341

<http://www.ibader.org>

Depósito Legal: C 173-2008

Edita: IBADER. Instituto de Biodiversidade Agraria e Desenvolvimento Rural. Universidade de Santiago de Compostela, Campus Universitario s/n. E-27002 Lugo, Galicia.

<http://www.ibader.org>

.

Copyright: Instituto de Biodiversidade Agraria e Desenvolvimento Rural (IBADER).

Colabora:

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DE MEDIO AMBIENTE
E DESENVOLVEMENTO SOSTIBLE

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DO MEDIO RURAL

DIPUTACIÓN PROVINCIAL DE LUGO
I N L U D E S

6 Formacións herbosas naturais e seminaturais.

6210 Prados secos seminaturais e facies de matogueira sobre substratos calcarios (*Festuco-Brometalia*) (* paraxes con notables orquídeas).

Correspondencias

Paleartic	34.31 a 34.34.
Ramsar	---
IHG	---

Denominación oficial

Inglés	Seminatural dry grasslands and scrubland facies on calcareous substrates(<i>Festuco-Brometalia</i>) (* important orchid sites)
Castelán	Prados secos semi-naturales y facies de matorralesobre sustratos calcáreos (<i>Festuco-Brometalia</i>) (* parajes con notables orquídeas)

Denominación vulgar

Galego	En boa medida, este tipo de hábitat inclúese na denominación popular de "taras" ou "taros", que se aplica no oriente de Lugo a unha unidade xeomorfolóxica particular constituída por afloramentos rochosos calcario-dolomíticos de grande inclinación que resaltan na paisaxe a gran distancia. Lastonares.
Castelán	

Descripción científica

Descripción do Manual de Interpretación dos Hábitats da UE

Pasteiros calcários secos a subsecos da clase *Festuco-Brometea*. Este hábitat está composto, por unha parte, por pasteiros estépicos ou subcontinentais (*Festucetalia valesiacae*), e por outra polos pasteiros das rexións más oceánicas e das rexións submediterráneas (*Brometalia erecti*). No segundo caso, diferéncianse pasteiros primarios do *Xerobromion* e pasteiros secundarios (seminaturais) do *Mesobromion*, con *Bromus erectus*, que se caracterizan pola súa rica flora de orquídeas. O abandono destes pasteiros desemboca en matogueiras termófilas cun estadio intermedio de vexetación de lindero de bosque (*Trifolio-Geranetea*). A cualificación de lugares importantes para as orquídeas deben realizarse en función da aplicabilidade dun ou máis dos seguintes criterios:

- a) o lugar alberga unha grande cantidade de especies de orquídeas.
- b) o lugar alberga unha poboación importante de, polo menos, unha especie de orquídea considerada como non frecuente no territorio nacional.
- c) o lugar alberga unha ou varias especies de orquídeas consideradas como raras, moi raras ou de presenza excepcional no territorio nacional.

Características diagnósticas do hábitat

Características estacionais.

Formacións herbáceas calcícolas desenvolvidas sobre solos de mediana profundidade, en ladeiras más ou menos pronunciadas, dentro dos pisos mesomediterráneo, mesotemperado e supratemperado inferior baixo ombroclima húmido a ultrahiperhúmedo.

Fisionomía e estrutura.

Formacións herbáceas de cobertura variable, con dominio de *Bromus erectus*, *Anthyllis vulneraria*, *Dianthus monspessulanum* e *Sanguisorba minor*, sobre solos más someros e por *Brachypodium pinnatum* subsp. *rupestre* nos enclaves con solos más profundos, caracterizados pola súa riqueza en orquídeas (*Aceras antropophorum*, *Orchis morio*, *Orchis italica*, *Hymenoglossum hircinum*, *Ophrys apifera*, etc.).

Variabilidade.

En estacións umbrosas ou en contacto con formacións arbustivas ou bosques, adoita observarse unha facies con abundante fulgueiro (*Pteridium aquilinum*) e con maior proporción de especies nemoriais (*Mercurialis perennis*, *Anemone nemorosa*, *Melittis melissophyllum*, *Euphorbia dulcis*, etc.). A queima deste tipo de pastoreo ou o seu pastoreo frecuente con gando menor favorece a proliferación de *Brachypodium rupestre* en detrimento doutras especies herbáceas, particularmente orquídeas.

6 Formacións herbosas naturais e seminaturais.

6210 Prados secos seminaturais e facies de matogueira sobre substratos calcarios (*Festuco-Brometalia*) (* paraxes con notables orquídeas).

Especies indicadoras segundo Manual de Interpretación dos Hábitats da UE

Plantas:

Mesobromion: *Anthyllis vulneraria*, *Arabis hirsuta*, *Brachypodium pinnatum*, *Bromus inermis*, *Campanula glomerata*, *Carex caryophyllea*, *Carlina vulgaris*, *Centaurea scabiosa*, *Dianthus carthusianorum*, *Eryngium campestre*, *Koeleria pyramidalis*, *Leontodon hispidus*, *Medicago sativa* ssp. *falcata*, *Ophrys apifera*, *Ophrys insectifera*, *Orchis mascula*, *Orchis militaris*, *Orchis morio*, *Orchis purpurea*, *Orchis ustulata*, *Orchis mascula*, *Polygala comosa*, *Primula veris*, *Sanguisorba minor*, *Scabiosa columbaria*, *Veronica prostrata*, *Veronica teucrium*. *Xerobromion*: *Bromus erectus*, *Fumana procumbens*, *Globularia elongata*, *Hippocratea comosa*. *Festucetalia valesiacae*: *Adonis vernalis*, *Euphorbia seguieriana*, *Festuca valesiaca*, *Silene otites*, *Stipa capillata*, *Stipa joannis*.

Especies indicadoras para Galicia

Plantas:

Aceras antropophorum, *Anthyllis vulneraria*, *Caphalanthera longifolia*, *Brachypodium pinnatum* subsp. *rupestre*, *Helianthemum croceum* subsp. *cantabricum*, *Hymenoxys hircinum*, *Iris latifolia*, *Poa bulbosa*, *Ophrys apifera*, *Orchis italica*, *Orchis mascula*, *Orchis morio*, *Sanguisorba minor*, *Valeriana tuberosa*.

Especies da Directiva 92/43/CEE que poden atoparse no hábitat

Plantas:

Ruscus aculeatus, *Santolina semidentata*.

Correspondencia fitosociolóxica

CLASE FESTUCO-BROMETEA

Orde Brometalia erecti

Alianza Potentillo montanae-Brachypodion rupestris

Subalianza Potentillo montanae-Brachypodion rupestris

As. *Helianthemo cantabrici-Brometum erecti*

As. *Mercuriali perennis-Brachypodietum rupestris*

Hábitats asociados ou en contacto

Este tipo de hábitat establece contacto e forma mosaico con diversos tipos de hábitats desenvolvidos sobre afloramentos calcários (6220*, 8130, 8210) e bosques (9230, 9340).

Prados secos sobre substratos calcários con grande abundancia de orquídeas nas proximidades de Campelo (Folgoso do Courel).

6 Formacións herbosas naturais e seminaturais.

6210 Prados secos seminaturais e facies de matogueira sobre substratos calcarios (*Festuco-Brometalia*) (* paraxes con notables orquídeas).

Distribución xeográfica

Distribución na Unión Europea

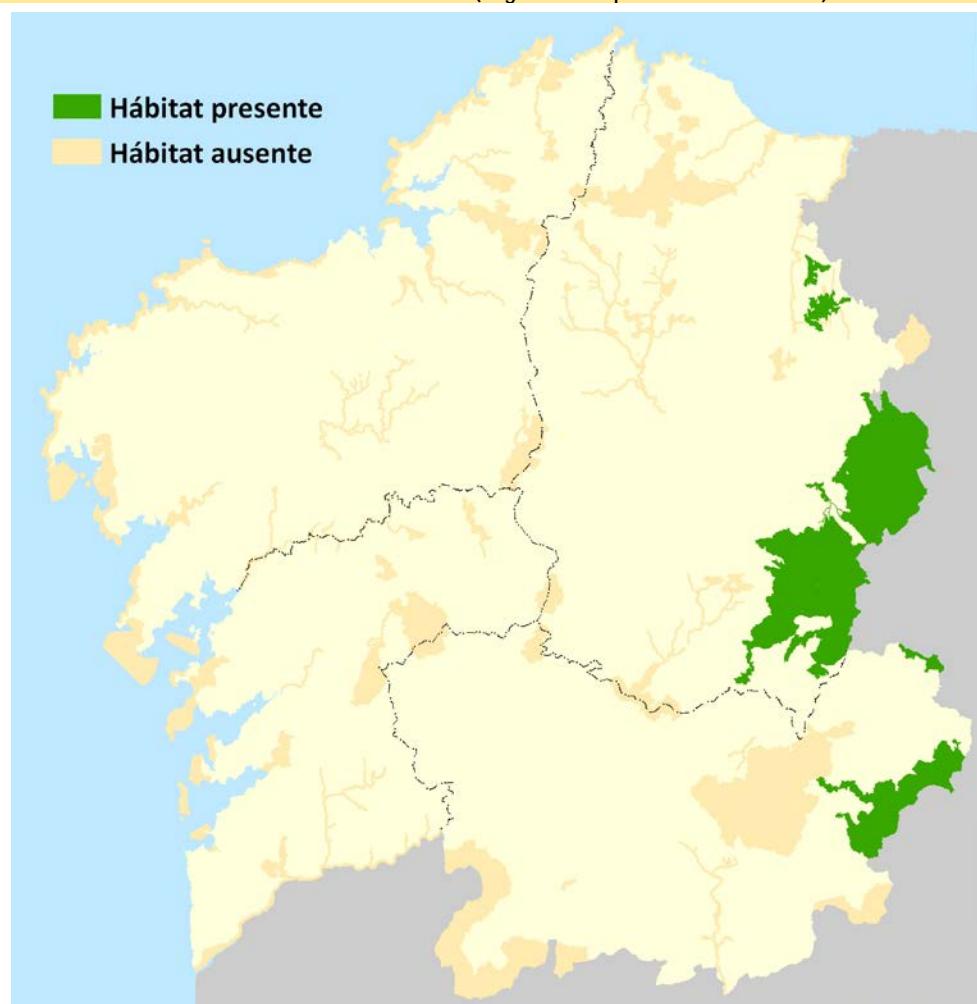
Distribución na Unión Europea

Hábitat presente na maior parte dos países da UE.

Distribución en Galicia

Hábitat restrinxido ás áreas montañosas con afloramentos de rochas calcarias do N e E de Galicia.

Distribución na Rede Natura 2000 de Galicia (Lugares de Importancia Comunitaria)

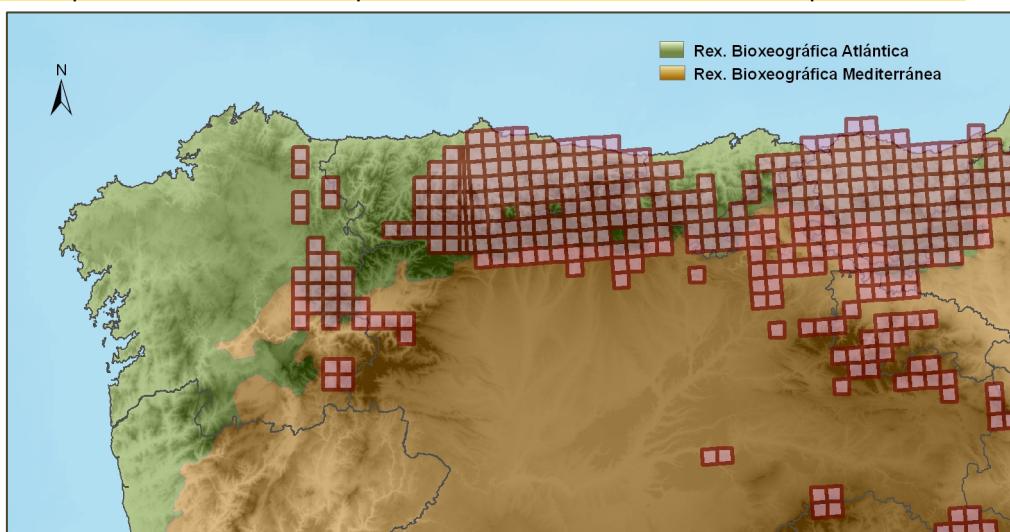

6 Formacións herbosas naturais e seminaturais.

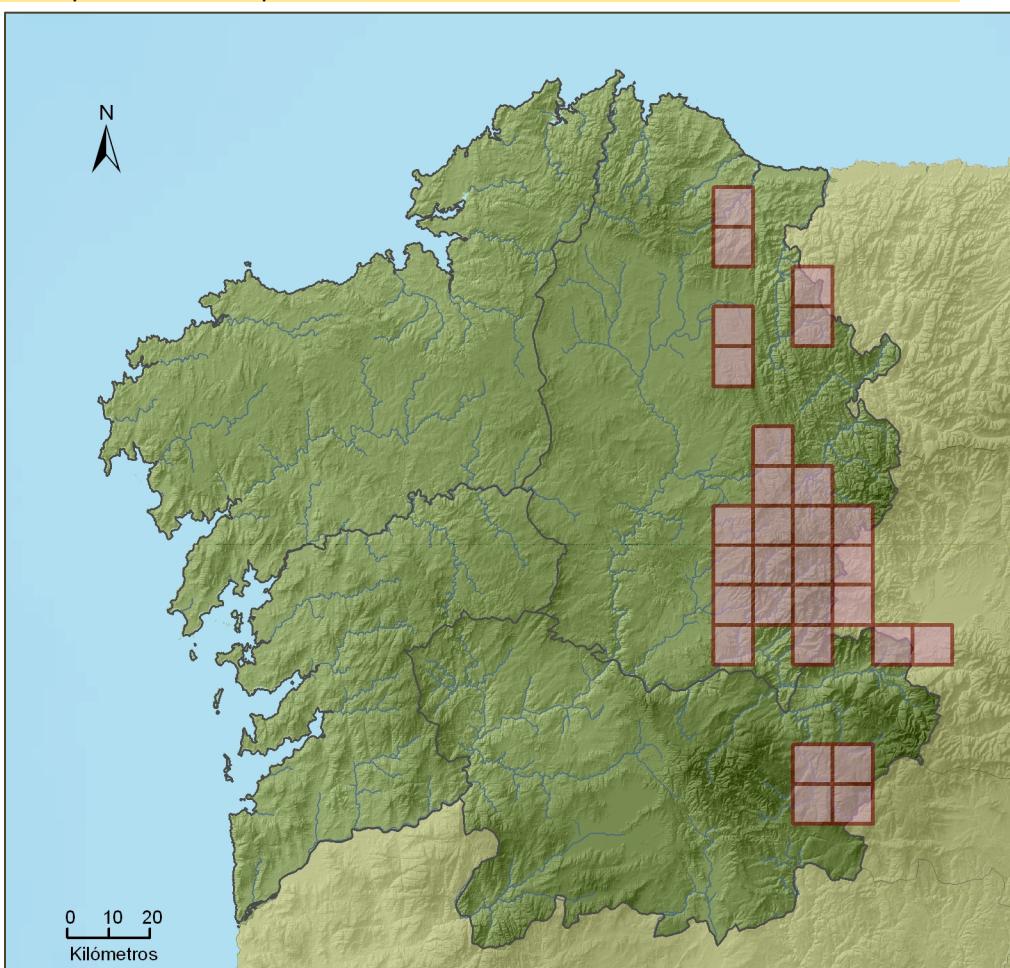
6210 Prados secos seminaturais e facies de matogueira sobre substratos calcarios (*Festuco-Brometalia*) (* paraxes con notables orquídeas).

Área de presenza

Área de presenza no Norte Peninsular por cuadricula UTM de 100 Km². Distribución a partir da EEA.

Área de presenza en Galicia por cuadricula UTM de 100 Km². Datos actualizados 2008.

6 Formacións herbosas naturais e seminaturais.

6210 Prados secos seminaturais e facies de matogueira sobre substratos calcarios (*Festuco-Brometalia*) (* paraxes con notables orquídeas).

Presenza nos Lugares de Importancia Comunitaria (LIC)

Cod.	Denominación	Prov.	Cod.	Denominación	Prov.	
ES1110001	Ortigueira-Mera	C	ES1120015	Serra do Xistral	Lu	
ES1110002	Costa Ártabra	C	ES1120016	Río Cabe	Lu	
ES1110003	Fragas do Eume	C	ES1120017	Costa da Mariña Occidental	Lu	
ES1110004	Encoro Abegondo Cecebre	C	ES1130001	Baixa Limia	Ou	
ES1110005	Costa da Morte	C	ES1130002	Macizo Central	Ou	
ES1110006	Complexo Corrubedo	C	ES1130003	Bidueiral de Montederramo	Ou	
ES1110007	Betanzos-Mandeo	C	ES1130004	Pena Veidosa	Ou	
ES1110008	Carnota-Monte Pindo	C	ES1130005	Río Támega	Ou	
ES1110009	Costa de Dexo	C	ES1130006	Veiga de Ponteliñares	Ou	
ES1110010	Estaca de Bares	C	ES1130007	Pena Trevinca	●	
ES1110011	Esteiro do Tambre	C	ES1130008	Pena Maseira	Ou	
ES1110012	Monte e Lagoa de Louro	C	ES1130009	Serra da Enciña da Lastra	Ou	
ES1110013	Xubia-Castro	C	ES0000001	Illas Cíes	Po	
ES1110014	Serra do Careón	C	ES1140001	Sistema fluvial Ulla-Deza	Po	
ES1110015	Río Anllóns	C	ES1140002	Río Lérez	Po	
ES1110016	Río Tambré	C	ES1140003	A Ramallosa	Po	
ES1120001	Os Ancares-O Courel	Lu	●	ES1140004	Complexo Ons-O Grove	Po
ES1120002	Río Eo	Lu	●	ES1140005	Monte Aloia	Po
ES1120003	Parga-Ladra-Támoga	Lu	●	ES1140006	Río Tea	Po
ES1120004	A Marronda	Lu	●	ES1140007	Baixo Miño	Po
ES1120005	Ás Catedrais	Lu	●	ES1140008	Brañas de Xestoso	Po
ES1120006	Carballido	Lu	●	ES1140009	Cabo Udra	Po
ES1120007	Cruzul-Agüeira	Lu	●	ES1140010	Costa da Vela	Po
ES1120008	Monte Faro	Lu	●	ES1140011	Gándaras de Budriño	Po
ES1120009	Monte Maior	Lu	●	ES1140012	Illas Estelas	Po
ES1120010	Negueira	Lu	●	ES1140013	Serra do Candán	Po
ES1120011	Ría de Foz-Masma	Lu	●	ES1140014	Serra do Cando	Po
ES1120012	Río Landro	Lu	●	ES1140015	Sobreirais do Arnego	Po
ES1120013	Río Ouro	Lu	●	ES1140016	Enseada de San Simón	Po
ES1120014	Canón do Sil	Lu				

Presenza en Zonas de Especial Protección para as Aves (ZEPA)

Cod.	Denominación	Prov.	Cod.	Denominación	Prov.
ES0000086	Ría de Ortigueira e Ladrido	C	ES1130009	Serra de Enciña da Lastra	Ou
ES0000176	Costa da Morte (Norte)	C	ES0000376	Baixa Limia-Serra do Xurés	Ou
ES0000258	Costa de Ferrolterra-Valdoviño	C	ES0000437	Pena Trevinca	●
ES0000313	Complexo Litoral Corrubedo	C	ES0000001	Illas Cíes	Po
ES0000085	Ribadeo	Lu	ES0000087	Complexo Umia-O Grove	Po
ES0000373	Ría de Foz	Lu	ES0000254	Illa de Ons	Po
ES0000372	Costa da Mariña Occidental	Lu	ES0000375	Esteiro do Miño	Po
ES0000374	Ancares	Lu			

6 Formacións herbosas naturais e seminaturais.

6210 Prados secos seminaturais e facies de matogueira sobre substratos calcarios (*Festuco-Brometalia*) (* paraxes con notables orquídeas).

Aspecto das representacións do hábitat en Galicia

Detalle dunha representación do hábitat "6210 Prados secos seminaturais e facies de matogueira sobre substratos calcarios (*Festuco-Brometalia*) (* paraxes con notables orquídeas)" nas proximidades de Brañas da Serra (Pedrafita do Cebreiro).

Aspecto primaveral doutra representación do hábitat 6210, neste caso cunha numerosa poboación de *Orchys italica*, tomada nas proximidades de Noceda (Pedrafita do Cebreiro).

6 Formacións herbosas naturais e seminaturais.

6210 Prados secos seminaturais e facies de matogueira sobre substratos calcarios (*Festuco-Brometalia*) (* paraxes con notables orquídeas).

Aproveitamentos

Aproveitamentos tradicionais do hábitat

Pastoreo con gando menor nos enclaves próximos aos núcleos de poboación e recolección de especies de interese alimentario-medicinal (*Origanum virens*, *Anthyllis vulneraria*, *Hypericum perforatum*, *Achillea millefolium*, etc.).

Estado de conservación

Indicadores do estado de conservación do hábitat

A estrutura, densidade e composición florística da vexetación son indicadores fiables do estado de conservación do hábitat.

Factores que dificultan ou impiden o estado de conservación favorable

O exceso de pastoreo, a afección por incendios forestais e a implantación de repoboacións forestais sobre as representacións deste tipo de hábitat son exemplos de actuacións agresivas que lle restan valor de conservación. A explotación de canteras constitúe unha ameaza severa en numerosas localidades de Galicia.

Factores que contribúen ao estado de conservación favorable do hábitat

A diminución do pastoreo, dos incendios e da recolección de plantas favorece a súa recuperación. Non obstante, o abandono total do manexo humano propicia a súa substitución progresiva por outros tipos de formacións vexetais, principalmente matogueiras espiñentas.

Bibliografía

Bellot (1968), Guitián (1984b), Guitián et al. (1988), Giménez de Azcárate et al. (1990), Silva-Pando (1990), Giménez de Azcárate (1993 a, 1993b), Amigo & Giménez de Azcárate (1995), Rodríguez Guitián et al. (2009) e datos propios.

